

Motion

1976/77: 942

av herrar Ekinge och Jonsson i Alingsås om påföljden för vapenvägran

Behandlingen av vapenvägrarna har givit upphov till protester från olika grupper och sammanslutningar i vårt land. På kongresser och i andra sammankomster, i skrivelser och vid uppvaktningar har många gånger påtalats det orimliga i att unga människor döms till fängelse därför att de av samvetsskäl icke anser sig kunna fullgöra militärtjänst. De döms till fängelse trots att de förklarar sig beredda att fullgöra annan samhällsnyttig tjänst.

De flesta vapenvägrarna döms för militärt lydnadsbrott i samband med inkallelsen. Första gången döms de som regel till en månads fängelse, andra och tredje gången till två månaders fängelse. En del väljer att vägra militärtjänst på så sätt att de inte alls inställer sig till förbandet. En del av dessa har sökt att få vapenfri tjänst men fått avslag av vapenfrinämnden. Andra har icke ens ansökt om vapenfri tjänst bl. a. därför att de vet att ungefär hälften av alla ansökningar blir avslagna.

Enligt den senaste statistiken dömdes år 1975 ca 800 personer till en eller två månaders fängelse på grund av sådana brott som omnämns ovan. Antalet personer som sökt vapenfri tjänst har varit ganska konstant under senare år. År 1974 var antalet ansökningar 2 248. År 1975 var motsvarande siffra 2 203 och 1976 var antalet ansökningar 2 243. Endast hälften av alla inkomna ansökningar har bifallits av vapenfrinämnden. Enligt uppgift bifölls år 1974 49,5 %, år 1975 52,7 % och 1976 52,3 % av ansökningarna.

Numera synes det vara en samstämmig uppfattning i samhället att det är orimligt att fortsätta att sätta människor i fängelse på grund av värnpliktsvägran. Enligt vad vapenfriutredningen låtit meddela kommer också utredningen – vars betänkande väntas under den närmaste tiden – att föreslå att fängelsestraff ej skall kunna utdömas för vapenvägran. Under tiden fram till dess att förslag om en ny vapenfrilag kan föreläggas riksdagen finns det dock risk för att ytterligare ett antal vapenvägrare hamnar i fängelse, sedan de av vapenfrinämnden fått avslag på ansökan om vapenfri tjänst eller vägrat utan ansökan på grund av att de nuvarande bestämmelserna på en rad väsentliga punkter är helt orimliga.

Sådana förhållanden i skarven mellan den gamla och den nya lagen skulle vara synnerligen olyckliga och bör på allt sätt förhindras. Vapenvägrarna bör i stället få möjlighet att söka på nytt så att deras ansökan kan prövas i den nya lagens anda.

Detta kan åstadkommas bl. a. genom temporära ändringar och kompletteringar av 25 och 26 §§ KK av den 3 juni 1966 (nr 414). Därvid bör dessa ges en sådan innebörd att den som sökt vapenfri tjänst men fått avslag

ej får inkallas till värnpliktstjänstgöring innan regeringen tagit ställning till ärendet. De som nu är föremål för åtal bör erhålla åtalseftergift i fråga om principiell vapenvägran för att beredas möjlighet att inge ny ansökan om vapenfri tjänst. Vidare bör anstand med avtjänandet av redan utdömda men ej avtjänade fängelsestraff kunna ges vapenvägrare i avvaktan på den nya lagen. Slutligen bör icke minst nådeinstitutet kunna tillämpas för dem som förklarar sig ha för avsikt att söka vapenfri tjänst enligt den nya, troligen starkt förbättrade lagen.

Med stöd av vad ovan anförts hemställs¹

att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behandlingen av vapenvägrare.

Stockholm den 25 januari 1977

BERNT EKINGE (fp)

ELVER JONSSON (fp)
i Alingsås

¹(Se även motionen 1976/77:943)